

Juridisch noodweer

Geert-Jan Knoops

door een piraterijgevoelig gebied voerde. Wel rest dan de vraag of een Nederlandse wapenvergunning ook rechtskracht zal hebben in bijvoorbeeld een West-Afrikaans land. Zo niet, dan kan nog steeds een fikse veroordeling volgen wegens illegaal wapenbezit. In sommige landen staan daar hoge gevangenisstraffen op, dus is het zaak dit vooraf goed uit te zoeken.

Stel nu dat Wouter een geweer meeneemt zonder vergunning, en bij een aanval twee piraten neerschiet uit een

BELLEN MET 112 HEEFT OP DE OCEAAN WEINIG ZIN

grotere groep, waarna de overige piraten hem aanklagen voor doodslag, wat dan? Dan zou de rechter hem alsnog vrijuit kunnen laten gaan, want gebruik van een "illegaal" vuurwapen is op zich geen reden om een beroep op noodweer af te wijzen.

Wel zal de strafrechter eisen dat de schutter de noodweersituatie op z'n minst aannemelijk maakt, liefst ondersteund door bewijs, zoals kogelgaten in de romp. Belangrijk is natuurlijk ook of de gedode piraten in bezit waren van een vuurwapen.

Omdat bellen met 112 op volle zee weinig nut heeft, is bovenstaande een zeer reële kwestie, zeker met het oog op de nieuwe route van de Volvo Ocean Race. Het is dan ook verstandig dat Wouter *cum suis* voor vertrek overlegt met de autoriteiten, en naast alle weerkaarten ook het recht op zelfverdediging op zee bestudeert.

G-J. Knoops is internationaal strafrechtadvocaat, (Knoops & Partners, Amsterdam), hoogleraar internationaal strafrecht aan de UU, en amateur-zeezeiler

In zijn column in *Nautique 6* vroeg Volvo Ocean Race-zeiler Wouter Verbraak zich af of hij een geweer mee zou nemen aan boord van de *Kosatka* van Team Russia. De VOR-route loopt namelijk dwars door de Straat van Malakka, waar menig piraat rondschuimt op zoek naar "goede buit". Maar stel dat er een geweer aan boord is, mag Wouter dan de trekker overhalen zodra er een piraat over de reling klimt?

In vrijwel alle rechtssystemen ter wereld is het recht op zelfverdediging erkend. Zelfs in twee internationale mensenrechtenverdragen vinden we het terug. Zelfverdediging is toelaatbaar bij "een ogenblikkelijk en wederrechtelijk gevaar gericht tegen iemands leven of dat van een ander". Zo mag Wouter geweld gebruiken tegen de piraten als die zijn schipper aanvallen, of als de aanval nog niet is begonnen maar wel "onmiddellijk dreigend" is. Over de bedoelingen van een groep gewapende piraten die aanstalten maakt aan boord te klimmen, bestaat geen twijfel. De bemanning hoeft daarom niet te wachten met een tegenactie tot hen het pistool op de borst wordt gezet.

Hoe mag het recht op zelfverdediging eigenlijk gebruikt worden? De "noodweer" moet in redelijke verhouding staan tot de ernst van de aanval. Een groep van dertig piraten voorzien van alleen een paar stokken levert een andere dreiging op dan een vijftal piraten voorzien van uzi's en mitrailleurs. In het laatste geval mag Wouter het recht op zelfverdediging al invoeren voordat de piraten aan boord komen. En zijn geweer tevoorschijn trekken. Er is immers sprake van een redelijke verhouding tussen de aanstaande aanval en geboden verdediging.

Maar mogen de Volvo Ocean Race-boten zich dan zomaar bewapenen? Omdat op volle zee geen politiemacht werkzaam is, zal een schipper inderdaad een wapenvergunning kunnen krijgen. In de praktijk zijn aanvragen van wereldzeilers voor een tijdelijke wapenvergunning toegekend, juist vanwege het gevaar van piraterij. Uitsluitend voor gebruik aan boord uiteraard!

Veelal bleek het voldoende voor de autoriteiten dat de route